

Соціальна і гуманітарна політика

УДК 321.013

Князева Олена Володимирівна

кандидат соціологічних наук,

доцент кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій

Навчально-науковий інститут публічної служби та управління

Національного університету «Одеська політехніка»

Kniazieva Olena

PhD in Social Sciences, Docent,

Associate Professor of the Department of Local Self-Government

and Territories Development

Educational and Scientific Institute of Public Service and Management of

Odesa Polytechnic National University

ORCID: 0000-0001-5625-768X

Повшок Любов Ігорівна

студентка

Навчально-наукового інституту публічної служби та управління

Національного університету «Одеська політехніка»

Povshok Liubov

Student of the

Educational and Scientific Institute of Public Service and Management of

Odesa Polytechnic National University

ORCID: 0000-0002-3142-7483

АКСІОМЕТРІЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ:

АКТУАЛІЗАЦІЯ ЦІННІСНОГО ПІДХОДУ

AXIOMETRY OF THE STATE YOUTH POLICY: UPDATE OF THE

VALUE APPROACH

Анотація. Вступ. У статті розглядаються аксіологічні засади державної молодіжної політики. Акцентовано увагу на необхідності врахування системи ціннісних орієнтацій сучасної молоді при розробці молодіжної політики в Україні. Зазначається, що дослідження суспільних цінностей і зокрема цінностей молоді у державному управлінні не є новими, оскільки багатьма дослідниками визнається найважливішою темою в адміністративних та політичних дослідженнях. Різні вчені вважають такі дослідження необхідною адміністративною практикою, або «надійним інструментом для прийняття рішень», або «строгим способом визначення, вимірювання та покращення ефективності державної політики». Надзвичайна популярність суспільної цінності змусила інших дослідників оголосити її «новою ерою в державному управлінні». У даному дослідженні держава розглядається як суб'єкт, котрий формує цінності та ціннісні орієнтації молоді.

Метою дослідження є актуалізація проблем державної молодіжної політики України, а також ціннісного підходу щодо проблем розвитку молоді на сучасному етапі. Автори дають відповідь на ключове дослідницьке питання: які цінності молоді допомагають і сприяють розвитку держави, а відсутність яких виконує деструктивну функцію, та як держава здатна впливати на формування ціннісних орієнтацій сучасної молоді.

Матеріали та методи дослідження. Для реалізації мети дослідження використані відкриті бази соціологічних даних Всесвітнього дослідження цінностей (WVS), в якому Україна безпосередньо брала участь. За результатами вторинного соціологічного аналізу, завдяки розрахунку статистичних індексів, визначені найпоширеніші пріоритетні цінності молоді, встановлено рівень їх сталості та зроблені припущення щодо напрямку змін ціннісного простору молоді України та світу на найближчі роки. Емпіричний матеріал для цього дослідження було отримано шляхом

дескриптивного аналізу даних Всесвітнього дослідження цінностей двох останніх хвиль: шостої - дослідження проводилось у 2010-2014 рр. та сьомої - дослідження проводилось у 2017-2020 рр., які знаходяться у відкритому доступі.

Результати. У статті доведено, що дослідження суспільних (базових) цінностей молоді – це не лише нова парадигма державного управління, а й його майбутнє, а існування конкуруючих парадигм у державному управлінні, а саме парадигми управління суспільними цінностями, посилює їх теоретичний розвиток. Аксіометрія державної молодіжної політики полягає у врахуванні сформованої системи цінностей молоді, у розробленні та реалізації пріоритетних напрямів сучасної молодіжної політики. Тому було досліджено динаміку змін ціннісних орієнтацій молоді (віковий діапазон від 16 до 30 років) в Україні у порівнянні з іншими країнами. В результаті проведеного аналізу автори прийшли до висновків, що розуміння суспільних (базових) цінностей молодих людей є важливим питанням для урядів, які прагнуть надавати кращі державні послуги. Відповідаючи на поставлені запитання, автори намагаються встановити фокус парадигми управління суспільними цінностями у сфері державного управління. Дослідження додає цінності теоретичним розробкам суспільного значення в галузі публічного управління.

Перспективи. Процес формування ціннісних орієнтацій молоді потребує детального осмислення, переосмислення та аналізу як з огляду на філософську складову поняття, так і на соціологічні та управлінські аспекти дослідження. Проте одним із найважливіших залишається питання щодо факторів, котрі здійснюють чи здатні здійснювати вплив на формування спектру цінностей молоді загалом та української молоді зокрема. У межах нової соціально-економічної парадигми розвитку суспільства на перший план виходять особистісні потреби й інтереси, що як стимулює творчу активність молодих людей, так і сприяє

абсолютизації егоцентричних настроїв. За таких обставин найважливішим завданням і органів державної влади, й інститутів громадянського суспільства має бути пошук ефективних засобів гармонізації особистісного і суспільного джерел розвитку, виокреслення аксіологічних вимірів цих процесів.

Ключові слова: державна молодіжна політика, молодь, ціннісні орієнтації, аксіометрія.

Summary. *Introduction. The article examines the axiological principles of state youth policy. Attention is focused on the need to take into account the system of value orientations of modern youth when developing youth policy in Ukraine. It is noted that the study of social values and, in particular, the values of youth in public administration is not new, as it is recognized by many researchers as the most important topic in administrative and political research. Various scholars consider such research to be a necessary administrative practice, or a "reliable tool for decision-making," or a "rigorous way to define, measure, and improve the effectiveness of public policy." The extreme popularity of public value has led other researchers to declare it a "new era in public administration." In this study, the state is considered as an entity that forms the values and value orientations of young people.*

Purpose. The purpose of the study is to update the problems of the state youth policy of Ukraine, as well as the value approach to the problems of youth development at the current stage. The authors answer the key research question: which values of youth help and contribute to the development of the state, and the absence of which performs a destructive function, and how the state is able to influence the formation of value orientations of modern youth.

Materials and methods. To implement the research goal, open databases of sociological data of the World Values Survey (WVS), in which Ukraine directly participated, were used. According to the results of the secondary sociological

analysis, thanks to the calculation of statistical indices, the most common priority values of the youth were determined, the level of their stability was established, and assumptions were made regarding the direction of changes in the value space of the youth of Ukraine and the world in the coming years. Empirical material for this study was obtained through a descriptive analysis of data from the World Values Survey of the last two waves: the sixth - the survey was conducted in 2010-2014 and the seventh - the survey was conducted in 2017-2020, which are publicly available.

Results. The article proves that the study of social (basic) values of youth is not only a new paradigm of public administration, but also its future, and the existence of competing paradigms in public administration, namely the paradigm of public values management, strengthens their theoretical development. The axiometry of the state youth policy consists in taking into account the formed system of youth values, in the development and implementation of priority areas of modern youth policy. Therefore, the dynamics of changes in value orientations of young people (age range from 16 to 30 years) in Ukraine compared to other countries was investigated. As a result of the analysis, the authors came to the conclusion that understanding the social (basic) values of young people is an important issue for governments that strive to provide better public services. Answering the questions, the authors try to establish the focus of the paradigm of the management of public values in the sphere of public administration. The study adds value to theoretical developments of public importance in the field of public administration.

Discussion. The process of forming the value orientations of young people needs a detailed understanding, rethinking and analysis both with regard to the philosophical component of the concept and the sociological and management aspects of the study. However, one of the most important remains the question of factors that exert or are capable of influencing the formation of the spectrum of values of youth in general and Ukrainian youth in particular. Within the new

socio-economic paradigm of society's development, personal needs and interests come to the fore, which both stimulates the creative activity of young people and promotes the absolutization of egocentric attitudes. Under such circumstances, the most important task of both state authorities and civil society institutions should be the search for effective means of harmonizing personal and social sources of development, delineating the axiological dimensions of these processes.

Key words: *state youth policy, value orientations, axiometry.*

Постановка проблеми. Дослідження «цінностей» у державному управлінні не є новими, оскільки ще у середині 80-х років минулого сторіччя Дуайт Уолдо у своїх роботах, присвячених дихотомії політики та державного управління, обговорював цінності, хоча прямо не використовував цей термін. На його думку, концепція суспільної/базової цінності є важливою, оскільки вона доповнює та усуває дефіцит демократії, залучаючи громадськість до визначення того, що найбільше цінується [1]. Американські дослідники Йоргенсен та Бозман на початку 2000-х років визнали суспільну цінність (public values) найважливішою темою в адміністративних та політичних дослідженнях. Різні вчені проголошували це як адміністративну практику [2]; як «надійний інструмент для прийняття рішень» і «строгий спосіб визначення, вимірювання та покращення ефективності державної політики» [3]. Надзвичайна популярність суспільної цінності змусила інших дослідників оголосити її «новою ерою в державному управлінні» [4]. Концепція управління суспільними цінностями була запропонована професором Гарвардського університету Марком Муром у 1995 році як відповідь на «новий державний менеджмент», який на той час був прихильником державного менеджменту та впливав на державну політику країн. М. Мур стверджує, що роль уряду має виходити за межі простого нагляду та надання послуг населенню, а створювати

цінність у державному секторі [5]. Державні менеджери повинні шукати можливості, які є найбільш цінними для громадськості. Це передбачає використання державних ресурсів для створення бажаних соціальних результатів для громадян.

У сучасному українському суспільстві відбивається прояв загальної тенденції, пов'язаної з протистоянням традиційних та ліберальних цінностей, що виражається як у суспільній свідомості, так і політичній сфері, ідеології, мистецтві. Водночас очевидно, що в умовах глобалізації Україна не може сприйматися як ізольований предмет для аналізу. Розуміння особливостей сучасних цінностей суспільства та особистості виявляється пов'язаним з єдиними процесами, що відбуваються у світі під впливом інформаційно-комунікаційної, глобалізаційної, постмодерної та інших трансформацій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У процесах політичних, соціально-економічних, духовних перетворень особлива роль належить молоді. Цим зумовлюється визначення державної молодіжної політики в Україні як пріоритетного і специфічного напрямку діяльності держави. Прийняття 1993 року Верховною Радою України Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» актуалізувало дослідження проблем та цінностей молоді, наукове обґрунтування формування державної політики щодо розвитку сім'ї та молоді. Проблемам державної молодіжної політики, молоді як специфічної соціально-демографічної групи, громадського молодіжного руху присвячували свої праці й такі дослідники, як О. Балакірева [6], В. Вербець [7], І. Гайванович [8], М. Головатий [9], В. Головенько [10], Ю. Криворучко [11], Н. Паніна [12] та інші. Разом з тим, актуальною справою залишаються дослідження аксіологічної складової сучасної молодіжної політики, визначення найефективніших шляхів формування ціннісного підґрунтя реформування цієї сфери діяльності держави.

Ввсесвітньо відомі дослідники цінностей, такі як Інглхарт і Шварц, визначили, що молоді люди були єдиними чи найважливішими агентами соціальних змін і що «культурна еволюція» була односпрямованою [13]. Виходячи з цього, молоді люди і специфіка їхніх соціальних цінностей дають дослідникам змогу зазирнути в майбутнє. У рамках так званих «європейських цінностей» соціальні цінності рекламувалися та поширювалися в різних кампаніях, заходах і публікаціях стосовно молоді. Розповсюджено саме політичне використання понять соціальних цінностей через «повагу до людської гідності та прав людини», «свободу», «демократію», «рівність» та «верховенство права».

У науковій літературі, «цінності» визначаються як щось важливе, корисне, але ці якості не закладені початково в їх суть, – вони набуваються в процесі оцінки людиною безлічі предметів і явищ, порівняння їх значущості та встановлення пріоритету [14]. Людина суб'єктивна, через що у двох і більше індивідів визначення однієї цінності може відрізнитися (варто зауважити, що цінність завжди залишиться позитивною, інакше втрачає свій сенс, тоді як її оцінка може бути як позитивною, так і негативною) [15]. Цінності неоднакові для різних суспільств, тому не дивно спостерігати картину, де одна й та сама цінність має нерівну вагу в деяких країнах або навіть регіонах. Цінності не можна оминати й у публічній сфері. Діяльність публічних службовців пов'язана із наданням адміністративних послуг, задоволенням потреб населення, стимуляції розвитку територій та якості життя на місцевому та державному рівнях. Однією з перешкод ведення ефективної політики є патерналізм, який досі в певній мірі проявляє суспільство різних країн (особливо властиво пострадянському), де держава виступає непереможним механізмом, здатним задовольнити потреби громадян без їх безпосередньої участі, на базі чого виникає позиція аполітичності, тощо. На противагу даному шаблону, продуктивність прийнятих рішень не лише залежить від знань і навичок управлінця

визначати ключові фактори зацікавленості цільової аудиторії, але й потребує прямого залучення громадськості до процесу управління. Вивчення цінностей суспільства створює можливість для успішного сприяння підвищення активності різних прошарків населення та їх зацікавленості у сфері управління через резонанс власних світоглядних позицій і питань, винесених на публічне обговорення.

Найбільш масштабними крос-національними дослідженнями аксіологічного простору сьогодні є Всесвітнє дослідження цінностей (World Values Study (WVS)), що реалізується на основі методик Р.Інглхарта - К.Вельцеля та Ш.Шварца. Періодичність реалізації цих проектів дозволяє відстежувати основні тенденції руху ціннісних орієнтацій у межах як окремих суспільств, так і цілих територіальних конгломератів (європейського регіону, зокрема). Метод, розроблений Р. Інглхардом та К. Велцелем є одним із найбільш значущих для аналізу цінностей людини та суспільства по різних країнах. З позиції цього методу виявляються два основні виміри крос-культурних цінностей, що переважають у світі: традиційні та секулярно-раціональні; цінності виживання та цінності самовираження. У рамках нашого дослідження ми звертатимемося до аналізу суспільних (фундаментальних цінностей), а саме цінності сім'ї; роботи; друзів; вільного часу; політики; релігії, у порівнянні з ліберальними цінностями, а також цінностей модернізму та постмодернізму.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цієї статті є актуалізація державної молодіжної політики України, а також ціннісного підходу до проблем розвитку молоді на сучасному етапі. Завданнями є відповіді на питання: які сьогодні найпоширеніші та пріоритетні цінності молоді України та інших країн світу; наскільки стійкі сьогоднішні цінності молоді; наскільки диференційовані тренди зміни ціннісних орієнтацій молоді різних країн, чи є серед них справді «загальні», «глобальні» та такі, що впливають на цінності населення окремих країн та

України; які цінності допомагають та сприяють розбудові держави, а відсутність яких виконує деструктивну функцію та яким чином держава спроможна впливати на формування ціннісних орієнтацій сучасної молоді.

Матеріали та методи (емпірична база дослідження). Для того, щоб визначити ціннісні пріоритети і загальносвітові тренди у ціннісних орієнтаціях молоді в різних країнах були проаналізовані результати двох хвиль WVS (round 6 (2010-2014 pp.) та 7(2017-2020 pp.)) [17; 18]. У своєму дослідженні ми звернемося до аналізу даних, отриманих у рамках проекту Всесвітнього дослідження цінностей (World Values Survey), тому, що має лонгітюдний характер за участю багатьох країн світу та України. Для більш точного дослідження динаміки цінностей до списку країн було винесено лише ті, що брали участь в обох хвилях (N=39). Для вимірювання соціальних цінностей найпоширенішою методологією (яка також використовується як в WVS) є прохання респондентів визначити, наскільки важливою є та чи інша цінність (питання WVS Q1-6: «Скажіть, будь ласка, наскільки важливо для Вас те, що я зараз назву...?»), де «4» - дуже важлива, «1» зовсім неважлива.

Виклад основного матеріалу. До базових (фундаментальних) цінностей згідно типології Р. Інглхарта відносяться: *сім'я, друзі, вільний час, робота, політика та релігія*. Незважаючи на важливі зміни, які проходять сьогодні в інституті сім'ї: зниження ролі традиційної сім'ї, збільшення нетрадиційних форм сім'ї, а також зростання індивідуалістичних тенденцій - цінність сім'ї залишається однією з основних базових цінностей молоді в різних країнах. Аксіологічний аналіз дозволяє зробити ряд висновків про характер ціннісних орієнтирів молоді України і різних країн. Він свідчить про те, що західноєвропейські та східноєвропейські країни багато в чому співпадають у ціннісних орієнтирах. Україна не виділяється із групи європейських країн за всіма основними показниками, загалом демонструючи середні значення по групі. Для України виправдання

незначної негативної динаміки показника становлять нестабільні економічний та політичний фактори. Країна у цілому втратила мирний статус, що призвело до зниження зацікавленості інвесторів, наявної девальвації валюти, перерозподілу державного бюджету тощо. Питання побудови сім'ї та утримання сімейних стосунків поступово зменшувало свою вартість через відсутність чіткого уявлення щодо змін наступного дня. Окрім того, достатньо швидкими темпами суспільство пострадянських країн, особливо молодь, починають переймати західні погляди на фундаментальні цінності. Хоча динаміка значення сім'ї в житті населення переважно від'ємна, середній показник для всіх країн становить 3,88 бали за 4-х бальною шкалою. Таким чином, *цінність сім'ї має стійкий глобальний характер*. Ця цінність може бути віднесена до розряду базових, універсальних, загальнолюдських, а її високі показники в ієрархії цінностей країн з ліберальним типом світогляду показують, що для стремління до свободи і самовиявлення не передбачається збереження сімейних зв'язків і традиційності в цій сфері.

Найвище значення важливості **друзів** у житті молоді належить країнам Північної та Західної Європи. Стан змін показників подібний до цінності сім'ї: Нідерланди та Німеччина отримали приріст у показниках на 0,04 та 0,08 пунктів, у той час як в Японії рівень важливості друзів серед молоді понизився на 0,01 пункт. Українська молодь оцінила важливість ролі друзів у своєму житті як «швидше важливо» - 3,34 б. Відповідно до результатів сьомої хвилі опитувань, цей показник втратив свою вагомість на 0,13 пунктів.

Значення важливості **вільного часу** серед молоді за середнім показником по всіх країнам, навпаки, підвищилося на 0,05 пунктів та становить 3,26 бали. Показники України перебувають на позиції «вище середнього». Найнижча оцінка належить регіонам Західної та Східної Азії,

Північної Африки. Трохи більше роль вільного часу виокремлює молода аудиторія Лівії (2,92 б.) та Тайланду (2,98 б.) – швидше важливо.

На питання про те, наскільки важлива для життя сучасної юної людини **політика**, були отримані наступні результати. Для України середній показник - 1,92б. Середній рівень важливості політики для усіх країн-учасниць опитування становить 2,34 б. – не дуже важливо. Це *найнижчий середній показник* серед усіх цінностей. Політична активність вище в країнах, де переважають демократичні форми управління (Філіппіни та Німеччина), значуща роль громадянського суспільства. Відносно невисокий показник цінності політики в житті людини в країнах Східної та Північної Європи і в Україні свідчить про невисокий рівень впевненості в тому, що на політичну систему або політичні рішення можна надати вплив на громадян. Цікавий низький показник Румунії (1,64 б.) в цьому випадку, що свідчить про аполітичність молоді цієї країни. Значимість політичної активності пов'язана з цінностями самовиявлення, саморозвитку, секулярно-раціональними цінностями, а також залежить від рівня довіри громадянської держави та стремліннями до участі в демократичних процесах.

На наступне питання про значимість показника **«робота»** для життя сучасної молоді були отримані такі відповіді по країнах. Усі показники в цілому близькі за своїм значенням і показують, що робота входить до складу базових цінностей молоді та відіграє важливу роль у сучасному житті, незалежно від культурних і політичних особливостей сучасної країни. Що стосується України, то зафіксовано негативну динаміку: значимість роботи у житті української молоді знизилась. Середнє значення цінності роботи для усіх країн складає 3,48. Таким чином, робота займає друге місце серед фундаментальних цінностей та *має загальний характер*. Якщо від'ємна динаміка продовжить зберігатися, цінність втратить свою позицію.

Важливим параметром у житті молоді людини, що визначає традиційність її світогляду, є ставлення до **релігії**. Для молоді України цей показник знизився на -0,16 на момент проведення сьомої хвилі WVS. Найвищі показники належать країнам третього світу. У протиположності, найнижче значення релігії в житті молоді зафіксовано у Японії (1,47 б.), Нідерландах (1,596.) та Китаї (1,706.). З певним відривом у категорії нижчих показників знаходяться Австралія (1,83)б. та Нова Зеландія (1,936.).

Матеріалістичні та постматеріалістичні ціннісні орієнтації молоді. Поняття «матеріалізму» та «постматеріалізму» було висунуто американським соціологом Рональдом Інглхартом у його праці «Тиха революція» у 1977 році, що містила у собі теорію змін вагомості цінностей, способу життя людей через поступовий перехід суспільства від пріоритетів фізичної та моральної безпеки до пріоритету якості життя, самовираження та приналежності до груп [16].. Молодь розвинених країн з більшою ймовірністю схильні до акцентування уваги на постматеріалістичних цінностях, оскільки їх базові потреби на високому рівні задоволені державою. У такому разі особистість не витрачає більшу частину свого часу на вирішення питань безпеки, матеріального достатку, а, отже, не надає їм надмірної значущості, вважаючи пріоритетними саморозвиток, духовне збагачення, проведення часу на своє задоволення тощо. Динаміка змін показників має позитивний характер, тим не менш, найлегше постматеріалістичні цінності сприймають та впроваджують у своє життя молодь країн, чий індекс початково мав перевагу в бік постмодернізму (західноєвропейські, північноамериканські). Пострадянські країни, до яких належить й Україна, в переважній більшості розвиваються за європейським напрямком, проте швидкість перейняття західноєвропейських цінностей відстає на умовні 10 років разом із економічним та політичним розвитком країн. Хоча в останнє десятиліття ціннісні орієнтації потерпають дещо швидшої трансформації, зовнішньо- та внутрішньополітичні чинники, а

також затримка рівня розвитку країни у певних сферах заважають рівномірному зростанню вагомості постматеріалістичних нахилів всередині молодого суспільства.

Відповідно до даних шостої та сьомої хвиль опитувань WVS, було проведено аналіз переважання матеріалістичних або постматеріалістичних цінностей у групі молоді різних країн світу, а також встановлення тенденцій переходу між даними ціннісними орієнтаціями. Базова версія індексу постматеріалізму складається з сегментів «матеріалісти», «змішаний тип» та «постматеріалісти».

Таблиця 1

Індекс постматеріалізму для молоді (16-30 років), порівняння даних для України та окремих країн за результатами шостої і сьомої хвилі WVS

Країни WVS 6/ WVS 7	Матеріалісти/постматеріалісти					
	WVS 6 2010-2014			WV7 2017-2020		
	Матеріалісти	Змішаний	Постматеріалісти	Матеріалісти	Змішаний	Постматеріалісти
США (2011/2017)	23%	60%	17%	13%	56%	31%
Мексика (2012/2018)	14%	63%	24%	16%	67%	17%
Колумбія (2012/2018)	14%	62%	24%	19%	62%	19%
Еквадор (2013/2018)	22%	62%	16%	21%	61%	18%
Перу (2012/2018)	23%	62%	14%	28%	62%	11%
Бразилія (2014/2018)	25%	57%	19%	24%	64%	12%
Чилі (2012/2018)	15%	62%	23%	23%	65%	12%
Аргентина(2013/2017)	23%	66%	12%	33%	59%	8%
Німеччина(2013/2017)	17%	62%	20%	4%	56%	41%
Кіпр (2011/2019)	32%	58%	10%	25%	56%	20%
Румунія (2012/2017)	24%	64%	12%	22%	62%	16%
РФ (2011/2017)	46%	52%	3%	46%	48%	6%
Україна (2011/2020)	41%	54%	6%	45%	48%	7%
Нігерія(2012/2018)	34%	60%	6%	27%	65%	8%
Турція (2011/2018)	29%	57%	15%	30%	60%	10%
Ірак (2013/2018)	41%	55%	4%	28%	67%	5%
Егіпет(2013/2018)	64%	35%	2%	66%	33%	1%
Йорданія (2014/2018)	54%	43%	3%	38%	59%	4%

Киргизтан (2011/2019)	41%	54%	5%	28%	64%	8%
Кітай (2013/2018)	56%	42%	3%	42%	53%	5%
Тайвань (2012/2018)	37%	54%	10%	24%	61%	16%
Гон Конг (2014/2018)	20%	54%	26%	22%	54%	25%
П.Корея (2010/2018)	32%	59%	9%	37%	57%	6%
Японія (2010/2019)	16%	72%	13%	25%	67%	8%
Пакистан (2012/2018)	25%	63%	12%	22%	69%	9%
Тайланд (2013/2018)	30%	59%	11%	22%	72%	7%
Малазія (2012/2018)	34%	59%	7%	25%	69%	6%
Сінгапур (2012/2020)	33%	60%	8%	23%	65%	13%
Філіпіни (2012/2019)	27%	60%	13%	25%	62%	13%
Австралія (2012/2018)	35%	62%	4%	14%	65%	21%
Нова Зеландія (2011-18)	21%	65%	14%	4%	77%	20%

Джерело: розраховано авторами на основі [17; 18]

Найбільший відсоток молодих людей, схильних до встановлення матеріалістичних пріоритетів знаходиться у Єгипті (64,9%) та Туніс (47,3%). Східна Європа та Центральна Азія дотримуються такого розподілу відповідей: Росія (45,9%), Україна (44%), Казахстан (41,6%) (див. таблицю 1). Доля матеріалістів (44%) та змішаного типу (49,5%) в Україні знаходиться майже на одному рівні. Кількість матеріалістично налаштованої молоді підвищилася на 3,9%, крім того, додатковий приріст також зафіксовано у частині постматеріалізму (6,6%) – на 0,7% більше молодих респондентів проявили постмодерне світосприйняття. За розміром частки постматеріалістів лідерство отримала молодь Німеччини (41,1%), своїми показниками дещо поступаються молоді люди США (31,6%), Гонконгу (25,3%), Австралії (20,6%) та Нової Зеландії (20%). Відсоток матеріалістів цих країн має нерівномірний розподіл відповідно інших сегментів.

Найбільшою перешкодою у питанні прийняття постматеріалістичних ціннісних орієнтацій серед молоді України є розвиток країни, який залежить від великої кількості факторів. Формування комфортних умов для життя

усього населення є найважчим, але й найбільш дієвим способом прискорити зміни пріоритетів суспільства. Українська молодь є відкритою та дещо поблажливою щодо конфліктних течій, притаманних країнам з демократичною формою правління. Відповідну початкову позицію слід вважати перевагою так як темпи пристосування нових поглядів буде прискорено, а сам процес їх прийняття стане менш болючим.

Загалом можна сказати, що поступово у світі кількість пост матеріалістів серед молоді збільшується, але їх частка, як і раніше, не велика. За розміром частки постматеріалістів серед молоді лідирує Німеччина (2017), там їхня частка порівняно з 2013 року збільшилася вдвічі з 20% до 40%. Це найвищий показник серед усіх країн, потім слідує США – 17% у 2011 р. та 31% у 2017 р., та Гонконг – 26% (2014 р.) та 25% (2018 р.). Найменша частка пост матеріалістів у Єгипті (2018 р. – 1%). Частка посматеріалістів у Росії зросла вдвічі з 3% у 2011р. до 6% у 2017р. та близька до Китаю (2018р. – 5%), України (2020р. – 7%) та Киргизстану (2019р. – 7%). За часткою матеріалістів українська молодь поступається Єгипту, Китаю та Йорданії. За часткою змішаного типу, що означає поступове зміщення від матеріальних цінностей до постматеріальних, лідером є японська молодь.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Україна як східноєвропейська країна не надто відрізняється своїми показниками з країнами західної Європи. Молоде населення України так само піддається світовим тенденціям і значною мірою чутливе до змін ціннісних орієнтацій західноєвропейських країн, оскільки більшою мірою спрямоване на переймання та адаптацію їх світоглядних переконань та ідеологій. У той же час молода українська аудиторія зберігає свою індивідуальність як країни з довгою та насиченою історією, події якої карбували унікальні риси представників українського народу і ці тенденції вкрай необхідно враховувати у розробці державної молодіжної політики.

Процес формування ціннісних орієнтацій молоді потребує детального

осмислення, переосмислення та аналізу як з огляду на філософську складову поняття, так і на соціологічні аспекти дослідження. Проте одним із найважливіших залишається питання щодо факторів, котрі здійснюють чи здатні здійснювати вплив на формування спектру цінностей молоді загалом та української молоді зокрема. У даному дослідженні держава розглядається як суб'єкт, котрий формує цінності та ціннісні орієнтації молоді. У межах нової соціально-економічної парадигми розвитку суспільства на перший план виходять особистісні потреби й інтереси, що як стимулює творчу активність молодих людей, так і сприяє абсолютизації егоцентричних настроїв. За таких обставин найважливішим завданням і органів державної влади, й інститутів громадянського суспільства має бути пошук ефективних засобів гармонізації особистісного і суспільного джерел розвитку, виокреслення аксіологічних вимірів цих процесів.

Література

1. Svava J. H. Beyond Dichotomy: Dwight Waldo and the Interwined Politics-Administration Relationship. *Public Administration Review*. Jan. - Feb., 2008. Vol. 68, No. 1. P. 46-52 (Дата звернення: 12.03.2023)
2. Bozeman B. Public-value failure: When efficient markets may not do. *Public administration review*. 2002. 62(2). P. 145-161. doi: <https://doi.org/10.1111/0033-3352.00165> (дата звернення: 12.03.2023)
3. Alford J., O'Flynn J. Making Sense of Public Value: Concepts, Critiques and Emergent Meanings, *International Journal of Public Administration*. 2009. Vol. 32, Is. 3-4. P. 171-191. doi: 10.1080/01900690902732731 (дата звернення: 12.03.2023)
4. Talbot C. R. Measuring Public Value - A Competing Values Approach. March, 2017. doi: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.36824.90888> (Дата звернення: 12.03.2023)

5. На Т.Т. Empirically Testing the Public Value Based Conceptual Framework for Evaluating E-Government Performance in Vietnam. *Modern Economy*. 2016. Vol. 7, No. 2. P. 140-152. doi: <http://dx.doi.org/10.4236/me.2016.72016> (Дата звернення: 12.03.2023)
6. Балакера О. М. Довідкові матеріали про становище молоді та хід реалізації державної молодіжної політики в Україні. К. : Весь мир, 1997. 98 с.
7. Вербець В. Проблеми формування національної свідомості молоді // Наукові записки «Острозька Академія». Острог, 1999. Т. 2, Ч. 1 С. 231-234.
8. Гайванович І. Молодіжний рух України: тенденції та перспективи розвитку // Молода нація: Альманах: Спецвипуск. К., 2000. С. 115-121.
9. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення // Укр. наук. дослід. ін-т проблем молоді. К.: Наукова думка. 1993. С. 6-10.
10. Головенько В. А. Український молодіжний рух у ХХІ ст. / Укр. НДІ проблеми молоді. К.: А.Л.Д., 1997. 158 с.
- 11.Криворучко Ю. Молодь як суспільний чинник формування громадянського суспільства України // Громадянське суспільство як здійснення свободи: центрально-східноєвропейський досвід / За ред. А. Карася. Л., 1999. С. 309-316.
- 12.Паніна Н. Молодь України: структура цінностей, соціальне самопочуття та морально психологічний стан за умов тотальної аномії // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2001. № 1. С. 41-48.
- 13.Inglehart R. Cultural Evolution: People's Motivations are Changing, and Reshaping the World, *Social Forces*. June, 2020. Vol. 98, Is. 4. P. 1-3. doi: <https://doi.org/10.1093/sf/soz119> (Дата звернення: 12.03.2023)
- 14.Матяж С. В. Класифікація цінностей та ціннісних орієнтацій особистості / С. В. Матяж, А. О. Березянська // Наукові праці

- [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Сер. : Соціологія. 2013. Т. 225, Вип. 213. С. 27-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc_2013_225_213_7. (Дата звернення: 12.03.2023)
15. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект). К. : Український інститут соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2001. 242 с.
16. Inglehart R. The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics / Published by: Princeton University Press, 1977. P. 496.
17. Inglehart R., Haerpfer C., Moreno A., Welzel C., Kizilova K., Diez-Medrano J., Lagos M., Norris P., Ponarin E., Puranen B. et al. (eds.). World Values Survey: Round Six - Country-Pooled Datafile Version. 2014. URL: www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV6.jsp (Дата звернення: 24.11.2022)
18. Haerpfer C., Inglehart R., Moreno A., Welzel C., Kizilova K., Diez-Medrano J., Lagos M., Norris P., Ponarin E., Puranen B. (eds.). World Values Survey: Round Seven - Country-Pooled Datafile Version 5.0. Madrid, Spain & Vienna, Austria: JD Systems Institute & WWSA Secretariat. 2022. doi: 10.14281/18241.20; URL: <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV7.jsp> (Дата звернення: 24.11.2022)

References

1. Svava J. H. Beyond Dichotomy: Dwight Waldo and the Intertwined Politics-Administration Relationship. *Public Administration Review*. Jan. - Feb., 2008. Vol. 68, No. 1. P. 46-52 (Date of application: 12.03.2023)

2. Bozeman B. Public-value failure: When efficient markets may not do. *Public administration review*. 2002. 62(2). P. 145-161. doi: <https://doi.org/10.1111/0033-3352.00165> (date of application: 12.03.2023)
3. Alford J., OFlynn J. Making Sense of Public Value: Concepts, Critiques and Emergent Meanings, *International Journal of Public Administration*. 2009. Vol. 32, Is. 3-4. P. 171-191. doi: 10.1080/01900690902732731 (date of application: 12.03.2023)
4. Talbot C. R. Measuring Public Value - A Competing Values Approach. March, 2017. doi: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.36824.90888> (Date of application: 12.03.2023)
5. Ha T.T. Empirically Testing the Public Value Based Conceptual Framework for Evaluating E-Government Performance in Vietnam. *Modern Economy*. 2016. Vol. 7, No. 2. P. 140-152. doi: <http://dx.doi.org/10.4236/me.2016.72016> (Date of application: 12.03.2023)
6. Balakiera O. M. Dovidkovi materialy pro stanovyshe molodi ta khid realizatsii derzhavnoi molodizhnoi polityky v Ukraïni. K. : Ves myr, 1997. 98 s.
7. Verbets V. Problemy formuvannia natsionalnoi svidomosti molodi // *Naukovi zapysky «Ostrozka Akademiia»*. Ostroh, 1999. T. 2, Ch. 1 S. 231-234.
8. Haïvanovych I. Molodizhnyï rukh Ukraïny: tendentsii ta perspektyvy rozvytku // *Moloda natsiia: Almanakh: Spetsvypusk*. K., 2000. S. 115-121.
9. Holovatyï M. F. Molodizhna polityka v Ukraïni: problemy onovlennia // *Ukr. nauk. doslid. in-t problem molodi*. K.: Naukova dumka. 1993. S. 6-10.
10. Holovenko V. A. Ukraïnskyï molodizhnyï rukh u KhKhI st. / *Ukr. NDI problemy molodi*. K.: A.L.D., 1997. 158 s.
11. Kryvoruchko Yu. Molod yak suspilnyï chynnyk formuvannia hromadianskoho suspilstva Ukraïny // *Hromadianske suspilstvo yak*

- zdiŷsnennia svobody: tsentralno-skhidnoievropeŷskyŷ dosvid / Za red. A. Karasia. L., 1999. S. 309-316.
12. Panina N. Molod Ukraïny: struktura tsinnosteŷ, sotsialne samopochuttia ta moralno psykholohichnyŷ stan za umov totalnoï anomii // Sotsiolohiia: teoriia, metody, marketynh. 2001. № 1. S. 41-48.
 13. Inglehart R. Cultural Evolution: People's Motivations are Changing, and Reshaping the World, Social Forces. June, 2020. Vol. 98, Is. 4. P. 1-3. doi: <https://doi.org/10.1093/sf/soz119> (Date of application: 12.03.2023)
 14. Matiazh S. V. Klasyfikatsiia tsinnostei ta tsinnisnykh orientatsii osobystosti / S. V. Matiazh, A. O. Berezianska // Naukovi pratsi [Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu "Kyievo-Mohylianska akademiia"]. Ser. : Sotsiolohiia. 2013. T. 225, Vyp. 213. S. 27-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc_2013_225_213_7. (Date of application: 12.03.2023)
 15. Perepelytsia M. P. Derzhavna molodizhna polityka v Ukraïni (rehionalnyŷ aspekt). K. : Ukraïnskyŷ instytut sotsialnykh doslidzhen, Ukraïnskyŷ tsentr politychnoho menedzhmentu, 2001. 242 s.
 16. Inglehart R. The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics / Published by: Princeton University Press, 1977. P. 496.
 17. Inglehart R., Haerper C., Moreno A., Welzel C., Kizilova K., Diez-Medrano J., Lagos M., Norris P., Ponarin E., Puranen B. et al. (eds.). World Values Survey: Round Six - Country-Pooled Datafile Version. 2014. URL: www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV6.jsp (Date of application: 24.11.2022)
 18. Haerper C., Inglehart R., Moreno A., Welzel C., Kizilova K., Diez-Medrano J., Lagos M., Norris P., Ponarin E., Puranen B. (eds.). World Values Survey: Round Seven - Country-Pooled Datafile Version 5.0. Madrid, Spain & Vienna, Austria: JD Systems Institute & WWSA Secretariat. 2022. doi:

10.14281/18241.20;

URL:

<https://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV7.jsp> (Date of application: 24.11.2022)